

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIIKETALOUDEN JA HALLINNON ALA

YRITTÄJYYSÄVAIN

Suunnitelma yrittäjyysaiheisesta kurssista

TEKIJÄ/T: Jonna Sirviö

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala			
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Jonna Sirviö			
Työn nimi Yrittäjyysavain -suunnitelma yrittäjyysaiheisesta kurssista			
Päiväys	1.11.2019	Sivumäärä/Liitteet	31/4
Ohjaaja(t) Pentti Mäkelä			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Risto Kiuru/ Savonia ammattikorkeakoulu			
Tiivistelmä			
<p>Tämä opinnäytetyö oli kehitystyö, jossa suunniteltiin uusi yrittäjyysaiheinen kurssi Savonia ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Tavoitteena oli, että opiskelijoiden kiinnostus ja tietoisuus yrittäjyyttä kohtaan kasvaisi. Kurssille oli kysyntää, koska Savonian pidemmän aikavälin tavoitteena on lisätä valmistumisvaiheessa olevien opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen määrää.</p> <p>Opinnäytetyön rakenne koostuu teoriaosuudesta, menetelmistä, projektin toteuttamisen vaiheista, sekä loppupohdinnasta ja yhteenvedosta. Teoriaosuudessa käsiteltiin yrittäjyyttä yleisesti, sekä sen asemaa Suomessa. Lisäksi perehdyttiin myös yrittäjyyskasvatukseen ja siihen, kuinka sitä toteutetaan Savoniassa sekä muissa ammattikorkeakouluissa. Erityisesti yrittäjyyskasvatuksen teoria oli tärkeä osa tätä opinnäytetyötä, koska työn perustana oli ajatus siitä, että yrittäjyyskasvatusta halutaan lisätä opetuksessa.</p> <p>Projektin ideoinnissa käytettiin kolmea menetelmää, jotka olivat opiskelijoiden haastattelu, aivoriihi ja miellekartta. Työssä haastateltiin Savonian opiskelijoiden lisäksi myös muiden korkeakoulujen opiskelijoita. Haastattelu suoritettiin vapaa-aikana oppilaitoksen ulkopuolella, jotta haastateltavilta opiskelijoilta saatiin tuoreita ajatuksia aiheeseen liittyen. Koulupäivään sisällytetty haastattelu olisi ollut vaikea järjestää, eikä se olisi ollut nii antoisa opiskelukuormasta johtuen. Aivoriihi toteutettiin hyödyntämällä post it -lappuja, ja visualisoimalla ideoiden syntyä. Laput liimattiin suurelle tyhjälle seinälle, jotta nähtiin konkreettisesti ideoiden määrä sekä ajatusvirran ääriinjat. Nämä ideat jäseneltiin miellekartassa omiksi aihealueiksi, joista alkoi kasautua pienempiä kokonaisuuksia sekä suunnitellun kurssin osa-alueita. Lopuksi pienemmät kokonaisuudet nivottiin yhdeksi kurssisuunnitelmaksi.</p> <p>Lopputuloksena oli kurssisuunnitelma, joka sisälsi tarinoita yrittäjyydestä, sekä tehtäviä, joiden avulla opiskelijat innostetaan yrittäjyyteen. Tarkoituksena on vain herätellä omia ajatuksia ja valmiuksia yrittäjyyttä kohtaan. Kurssille on myös helppo palata myöhemmin, koska sen sisältö ei vanhene. Valmis kurssisuunnitelma oli käytettävissä myös sellaisenaan, mutta sen tarkoitus oli toimia enemmänkin prototyypinä, josta aihetta vielä syvennetään.</p>			
Avainsanat Yrittäjyys, nuorten yrittäjyys, yrittäjyyskasvatus, suunnitelma			

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Business Administration			
Author(s) Jonna Sirviö			
Title of Thesis Yrittäjyysavain – Plan for a course on entrepreneurship			
Date	1.11.2019	Pages/Appendices	31/4
Supervisor(s) Pentti Mäkelä			
Client Organisation /Partners Risto Kiuru / Savonia University of Applied Sciences			
<p>Abstract</p> <p>This thesis research was implemented as a development project that designed a new entrepreneurship course for students of Savonia University of Applied Sciences. The primary aim was to increase students' interest and awareness of entrepreneurship. There was demand for the course because Savonia's longer-term goals include increasing the number of undergraduate students becoming entrepreneurs after graduation.</p> <p>The structure of the thesis consists of the theoretical part, the methods, the stages of project implementation, as well as the final reflection and summary. The theoretical part dealt with entrepreneurship in general and its position in Finland. In addition, they learned about entrepreneurship education and how it is implemented in Savonia and other polytechnics. Particularly, the theory of entrepreneurship education was an important part of this thesis as the entire final project was based on the idea that entrepreneurship education should be intensified in educational provision.</p> <p>Three methods were used to execute the project and its initial planning: student interview, brainstorming, and mind map. In addition to Savonia students, students from other universities were interviewed. The interviews were conducted during students' free time outside the school in order to give fresh interviews to the students about the topic. An interview included within the school day would have been difficult to arrange and not so rewarding due to the workload. The brainstorming was done with the help of post-it stickers and visualized the generation of ideas. The stickers were glued to a large blank wall to concretely see the number of ideas and the outline of the thought stream. Subsequently, these ideas were structured in the mind map into their own subject areas, from which smaller entities and areas of the planned course began to materialize. Finally, smaller units were integrated into one course plan.</p> <p>The outcome of this project was a course plan, which included stories about entrepreneurship, as well as assignments to inspire students to become entrepreneurs. The only purpose is to raise one's own awareness, thoughts and abilities concerning entrepreneurship. Moreover, it is also easy to return to the course later, as the content will not become obsolete. The finished course plan was also available as it was, but it was intended to be more of a prototype, from which the subject will be further explored.</p>			
<p>Keywords Entrepreneurship, youth entrepreneurship, entrepreneurship education, course plan</p>			

SISÄLTÖ

JOHDANTO	5
1 TYÖN TILAAJA	6
2 TYÖN TAVOITE	7
3 YRITTÄJYYS.....	8
3.1 Ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys	8
3.2 Yrittäjyysmuodot.....	9
3.3 Yrittäjyys Suomessa	10
3.4 Nuorten yrittäjyys	11
4 YRITTÄJYYSKASVATUS	13
4.1 Yleistä.....	13
4.2 Toteutus	13
4.3 Yrittäjyyskasvatus korkeakouluissa.....	14
4.4 Yrittäjyyskasvatus Savonia ammattikorkeakoulussa	15
5 TYÖSSÄ KÄYTETYT MENETELMÄT	16
5.1 Ketterä -projektinhallintamenetelmä.....	16
5.2 Ideointimenetelmät.....	16
6 TYÖN TOTEUTUS	18
6.1 Aikataulu	18
6.2 Ideointi ja suunnittelu	19
6.3 Kokoaminen	22
7 VALMIS SUUNNITELMA	23
8 YHTEENVETO.....	24
9 POHDINTA.....	25
9.1 Prosessin tarkastelu	25
9.2 Hyödynnettävyys	25
9.3 Jatkokehitys	26
9.4 Oman työn arviointi	26
LÄHTEET	28
LIITE 1: VALMIS SUUNNITELMA	32

JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on kehitysprojekti, jossa kehitettiin uusi yrittäjyyden kurssi Savonia ammattikorkeakoululle. Opinnäytetyön aiheena oli Yrittäjyysavaimen luominen, jota Savonia ammattikorkeakoulun opiskelijat voisivat käyttää. Kyseessä on eräänlainen kurssi, joka toimii Moodlen alustalla. Yrittäjyysavaimen tarkoitus on innostaa opiskelijoita yrittäjyyteen, ja saada heidät näkemään yrittäjyys yhtenä ammattina muiden joukossa. Tavoitteena on tätä kautta kasvattaa opiskelijoiden intoa yrittäjyyttä kohtaan, eli saada heidät entistä suunnitelmallisemmin pyrkimään kohti yrittäjän ammattia.

Työn tilaajana toimi Savonia ammattikorkeakoulu ja yrittäjyysasiantuntija Risto Kiuru. Idea työhön tuli siis Savonialta, ja sitä alettiin toteuttamaan keväällä 2019. Tilaajan puolelta yhteyshenkilönä toimi Risto Kiuru. Työn tekijänä toimi Jonna Sirviö, joka toteutti työn itsenäisesti ja vastasi itse kaikista vaiheista ja niiden toteutuksesta.

Kurssille ei ollut olemassa varsinaista pohjaa, vaan se suunniteltiin itse alusta saakka, yhdessä työn tilaajan kanssa. Lopputuotos annettiin tilaajalle jatkokehitykseen, jonka pohjalta on tarkoitus tehdä kurssi Moodleen opiskelijoiden käyttöön mahdollisimman pian.

Opinnäytetyön alussa perehdytään projektiin liittyviin tärkeimpiin käsitteisiin, esimerkiksi yrittäjyyteen, sekä tarkemmin nuorten yrittäjyyteen. Koska työn pohjana on vahvasti yrittäjyyskasvatus ja sen merkitys, käsitellään myös sitä teorian, sekä käytännön toteutuksen kautta. Lisäksi tässä opinnäytetyössä käydään läpi koko Yrittäjyysavaimen -kurssin suunnitteluprosessi alusta aivan loppukoostamiseen saakka, ja lisäksi pohditaan jatkokehityksen mahdollisuuksia. Kaikki projektin vaiheet tuodaan työssä esille, ja myös niihin liittyviä menetelmiä käsitellään. Työn lopussa on opinnäytetyön tekijän oma arviointi projektin toteutuksesta.

Työtä alettiin suunnitella keväällä 2019 ja itse opinnäytetyö kirjoitettiin sen jälkeen, syksyn 2019 aikana. Työssä käytettiin laajasti eri verkkojulkaisuja, sekä lähdekirjallisuutta niin suomeksi, kuin englanniksikin. Koska työn lopputuotoksen on tarkoitus palvella nimenomaan opiskelijoita, suunnittelu- vaiheessa haastateltiin myös muita opiskelijoita Savonia ammattikorkeakoulusta, sekä sen ulkopuolelta.

1 TYÖN TILAAJA

Savonia ammattikorkeakoulu on yksi suurimmista ammattikorkeakouluista Suomessa. Opiskelijoita on yli 6000 ja työntekijöitä noin 500. Liikevaihto vuonna 2018 oli 44,5 miljoonaa euroa. Savoniassa on kolme koulutusyksikköä, jotka sijaitsevat Kuopiossa, Iisalmessa ja Varkaudessa. Tällä hetkellä suurin osa koulutuksista on järjestetty Kuopiossa, ja muissa kaupungeissa on tarjolla muutamia suurimpia aloja, joista tarkemmin taulukossa 1. Yhteensä Savoniassa on mahdollista opiskella kuutta eri alaa; liiketaloutta, kulttuuri-, matkailu ja ravitsemis-, luonnonvara-, tekniikan sekä sosiaali- ja terveysalaa. Jokaiselta alalta löytyy useampia eri ammatteja, joihin Savoniasta voi valmistua. Lisäksi tarjolla on myös ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja kaikilta edellä mainituilta aloilta. (Savonia ammattikorkeakoulu 2019a.)

TAULUKKO 1. Savonia ammattikorkeakoulun koulutusalat kampuksittain (Savonia ammattikorkeakoulu 2019a).

	Kuopio	Iisalmi	Varkaus
Kulttuuriala			
Liiketalouden ala			
Luonnonvara-ala			
Matkailu- ja ravitsemusala			
Sosiaali- ja terveysala			
Tekniikan ala			

Opetustyön lisäksi Savonia ammattikorkeakoulussa tehdään myös laadukasta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyötä. Savonian asiantuntijat ovat aktiivisesti mukana erilaisissa tutkimus- ja kehittämisverkostoissa, joiden tavoitteena on edistää yrittäjyyttä, ja työ- ja elinkeinoelämän kumppanuuksia. Savonia tekee siis paljon yhteistyötä Savon alueen yritysten kanssa, esimerkiksi erilaisten opiskelija-projektien kautta. Lisäksi se tarjoaa yrityksille muun muassa asiantuntija-, sekä tuotekehitys- ja testauspalveluita. (Savonia ammattikorkeakoulu 2019b.)

2 TYÖN TAVOITE

Työn tilaajan tavoitteena on kasvattaa valmistusvaiheessa olevien opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen määrää. Tavoite vuosille 2017-2020 on 5 % ja vuonna 2017 tulos oli 3,8 %, eli ensimmäisenä vuonna ei siis päästy aivan tavoitteeseen (Savonia ammattikorkeakoulu 2018). Samankaltaisia tavoitteita on Pohjois-Savon muillakin oppilaitoksilla, mutta tämä opinnäytetyö keskittyy lähinnä vain Savonian omaan kehitykseen. Tarkoituksena on kuitenkin, että myös Savon koulutuskuntayhtymän ja Itä-Suomen yliopiston opiskelijayrittäjien määrä kasvaisi tulevien vuosien aikana.

Tällä hetkellä Savonia ammattikorkeakoulussa on jo tarjolla jonkin verran yrittäjäopintoja, esimerkiksi Y-polku, johon haetaan vuosittain, ja jossa opiskellaan yrittäjyystaitoja erilaisten projektien kautta. Koulussa on mahdollista osallistua myös NY-Start Up -opintojaksolle, jossa opiskelijat pääsevät kokeilemaan yrittäjyyttä yhden lukuvuoden ajan. (Kiuru 2018.) Kuitenkin kaikki jo tarjolla olevat vaihtoehdot on suunnattu selkeästi sellaisille opiskelijoille, jotka ovat jo valmiiksi kiinnostuneita yrittämisestä, ja aikovat ehkä opiskelujen päätyttyä perustaa oman yrityksen. Savonia ammattikorkeakoulun opintotarjonnasta puuttuu siis yrittäjyyden peruskurssi, jonka avulla yrittämisestä ei-niin-kiinnostuneet opiskelijatkin saataisiin muuttamaan mielensä. Tavoitteena on, että oman tutkintonsa suorittamisen lisäksi opiskelija saisi koulusta valmistuttuaan toisenkin ammatin, eli yrittäjyyden. Toiveena siis on, että Yrittäjyysavaimen suoritettuaan opiskelija kiinnostuisi aiheesta niin, että valitsisi muitakin Savoniassa tarjolla olevia yrittäjyysopintopaketteja.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on siis suunnitella uusi yrittäjyyden kurssi Savonia ammattikorkeakoululle, jonka kautta uudet opiskelijat saataisiin kiinnostumaan yrittäjyydestä. Tavoitteena on, että yhä useampi opiskelija valitsisi opiskeluaikanaan enemmän yrittäjyysopintoja.

Yrittäjyysavain on tarkoitus suorittaa mahdollisimman alussa opintoja, jotta sitä ehtii hyödyntää koko opiskelun ajan. Eli kaikki opiskelijan suorittamat tehtävät, infot ja muut kurssin asiat olisivat saatavilla koko opiskelun ajan. Opiskelija voisi palata Moodlen Yrittäjyysavaimen aina kun tarvitsee, ja se olisi paikka, josta löytyisi kätevästi tieto Savonian koko yrittäjyyden opintotarjonnasta. Avaimen tarkoituksena ei niinkään ole opettaa opiskelijoille yksityiskohtaisia asioita, kuten esimerkiksi verotuksen perusteita, lainsäädäntöä tai kirjanpitoa, vaan luoda tiivis aloituspaketti, jonka suoritettuaan opiskelija voi lähteä opiskelemaan yksityiskohtaisempaa teoriatietoa muille kursseille.

3 YRITTÄJYYS

Tässä kappaleessa perehdytään yrittäjyyteen käsitteenä, sekä sen asemaan Suomessa. Opinnäytetyön tavoitteena on kasvattaa yrittäjyyden suosiota ja lisätä opiskelijoiden tietoa siitä. Tavoitteena on, että opiskelijoiden yrittäjämäinen ajattelu kehittyisi ja tätä kautta mahdollisesti myös yrittäjien määrä kasvaisi. Tämän vuoksi ennen projektin aloittamista tutustuttiin teoriatasolla siihen, mitä yrittäjyys tarkoittaa.

Yrittäjyys voidaan määritellä usealla eri tavalla, mutta yleisesti se tarkoittaa ihmisen halua yrittäjämäiseen toimintaan. Halu toimintaan voi olla lähtöisin ihmisestä itsestään, jolloin puhutaan sisäisestä yrittäjyydestä, tai sitten ulkopuolisilta tahoilta, jolloin kyseessä on ulkoinen yrittäjyys. Yrittäjyyteen vahvasti liittyviä termejä ovat kekseliäisyys, uuden luominen, kunnianhimo ja aikaansaaminen. Usein yrittäjyys liitetään yksilön omiin ominaisuuksiin. Yrittäjyys voidaan nähdä persoonallisuuden piirteenä, joka voi olla perittyä tai sisäsyntyistä. (Aaltonen 2019.)

Yritystoiminnan tavoitteena on menestyä ja tuottaa mahdollisimman paljon voittoa. Yrittäjyys on kuitenkin ammatti siinä missä muutkin, joten taloudellista näkökulmaa ei voi ohittaa. Se ei kuitenkaan yleensä ole ainoa asia, jonka vuoksia kannattaa yritystoiminta aloittaa. Yrittäjän on uskottava omaan liikeideaansa, pystyttävä sietämään riskejä ja epävarmuutta, sekä olla valmis tekemään töitä menestyksen eteen. (Aaltonen 2019.)

Yrittäjyys on erilaista riippuen paikasta, jossa sitä harjoittaa. Yrittäjyyteen liittyy vahvasti lait, ja koska ne ovat eri maissa hyvinkin erilaiset, tekee tämä yrittäjyydestä vaihtelevaa riippuen siitä, missä sitä harjoitetaan. Lakien lisäksi erilaisuuteen vaikuttaa myös yhteisöjen omat normit. (Nielsen, Klyver, Evald ja Bager 2017, 5-6.) Toisissa maissa lait voivat olla hyvinkin olemattomat verrattuna esimerkiksi Euroopan Unionin maihin.

Suomessa yrittäjien toimintaa säätelee tiukka lainsäädäntö. Esimerkiksi ennen yrityksen perustamista on hankittava erilaisia lupia ja selvityksiä, jotta yritystoimintaa voi edes aloittaa. Suomessa on säädetty tarkkaan lait myös esimerkiksi verotukseen ja muuhun ilmoittamiseen liittyen, joka voi tuntua aloittavasta yrittäjästä haastavalta.

3.1 Ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys

Yleensä yrittäjäksi ryhtymisessä on kyse ulkoisesta yrittäjyydestä (entrepreneurship). Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa käytännössä siis yrityksen perustamista, yrityksen parissa työskentelyä ja sen johtamista. Ulkoista yrittäjyyttä harjoitetaan organisaation ulkopuolella, kun taas sisäinen yrittäjyys (intrapreneurship) tarkoittaa nimenomaan organisaation sisällä harjoitettavaa yrittäjämäistä toimintaa ja ajattelua. (Yvi 2012.)

Toisin kuin ulkoinen yrittäjyys, sisäinen yrittäjyys ei siis liity oikeastaan millään tavalla varsinaiseen yrityksen pyörittämiseen, vaan se kuvaa enemmänkin ihmisen omaa toimintaa ja asenteita. Sillä tarkoitetaan määrätietoista, tuottavaa ja luovaa työskentelyä, jossa ollaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Se tulee esille nimenomaan työsuhteessa, eli työskennellessä työntekijänä. Sisäinen yrittäjyys pelkästään harvoin ajaa ihmisen perustamaan yrityksen, vaan siihen vaaditaan myös ulkoisia tekijöitä. (Asteljoki ja Kontio 2007.)

Sisäisellä yrittäjällä suhtautuminen työhön on usein yhtä omistautunutta, kuin yritys olisi hänen omansa. Vaikka sisäinen yrittäjyys ei vielä yksin riitä yrityksen perustamiseen, sitä tarvitaan, jotta yritys menestyy. Se ohjaa yrittäjää itseäänkin tekemään yritystoiminnastaan entistä kilpailukykyisempää. (Yrittäjyys s.a.)

Sisäinen yrittäjyys voidaan jakaa edelleen vielä omaehtoiseen yrittäjyyteen (self-oriented entrepreneurship). Omaehtoisessa yrittäjyydessä on kyse yksilön kokonaisvaltaisesta yrittäjämäisestä asennoitumisesta kaikilla osa-alueilla elämässä, ei ainoastaan työssä. Tämä voidaankin nähdä yrittäjyyskasvatuksen perustana, koska siinä ei keskitytä pelkästään yrittäjän piirteisiin, vaan aktiivisesti itseohjautuvaan käyttäytymiseen. (Yvi 2012.)

3.2 Yrittäjyysmuodot

Yrittäjyys nähdään usein melko kapeana alana, eikä osata ajatella, että sitä voi harjoittaa monenlaisessa muodossa. Esimerkiksi ammattikorkeakouluissa käydään läpi uuden yrityksen perustamisen prosessi, mutta todellisuudessa se on vain yksi monista vaihtoehdoista ryhtyä yrittäjäksi. Täysin uuden yrityksen perustamisen lisäksi yleisiä vaihtoehtoja ovat ainakin yksinyrittäjyys, franchising- ja ketjuyrittäjyys, sekä omistajanvaihdos. (Suonpää, Römer-Paakkanen & Vehkaperä 2019.)

Yksinyrittäjyys on Suomen yleisin yrittämisen muoto. Siinä yrittäjä itse kehittää yritysideoita ja perustaa täysin uuden yrityksen. Yrittäjä vastaa yksin kaikesta; markkinoinnista, myymisestä, talouden hoitamisesta ja verkostoitumisesta. Toisin kuin ketjuyrittäjillä, yksinyrittäjillä ei ole tukiverkostoa, josta saisi tukea yritystoimintaan. (Yrittäjät 2016.)

Ketjuyrittäjyys eroaa yksinyrittäjyydestä siten, että ketjuyrittäjä perustaa yrityksen valmiin konseptin ja toimivan liiketoimintasuunnitelman pohjalta. Yritys kuuluu siis suurempaan ketjuun, ja tavoitteena on tuottaa voittoa sekä konseptin omistajalle, että yksittäiselle yrittäjälle. Ketjuyrittäjyyttä voi harjoittaa monessa eri muodossa, esimerkiksi vuorkrayrittäjänä, jälleenmyyjänä, franchisingyrittäjänä tai lisenssinhaltijana. (Ketju s.a.)

Franchising on yleisin tapa harjoittaa ketjuyrittäjyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että yrittäjä aloittaa yritystoiminnan jo olemassa olevalla valmiilla liiketoimintamallilla, ja valmiin brändin alla. Franchising -yritys kuuluu ketjuun ja saa sieltä tukea yritystoiminnalleen. Uusi yrittäjä koulutetaan ketjun toi-

mesta, ja saa sitä kautta apua esimerkiksi markkinoinnissa. Tästä syystä usein ajatellaan, että franchising on helpoin muoto aloittaa yrittäjyys, mutta toisaalta tällöin yrittäjällä ei ole niin paljon vaihtoehtoja, kuin esimerkiksi yksinyrittäjillä. (Yrittäjät 2014.) Suomessa tunnetuimpia franchising -ketjuja ovat esimerkiksi Kotipizza, Hesburger sekä Kiinteistömaailma.

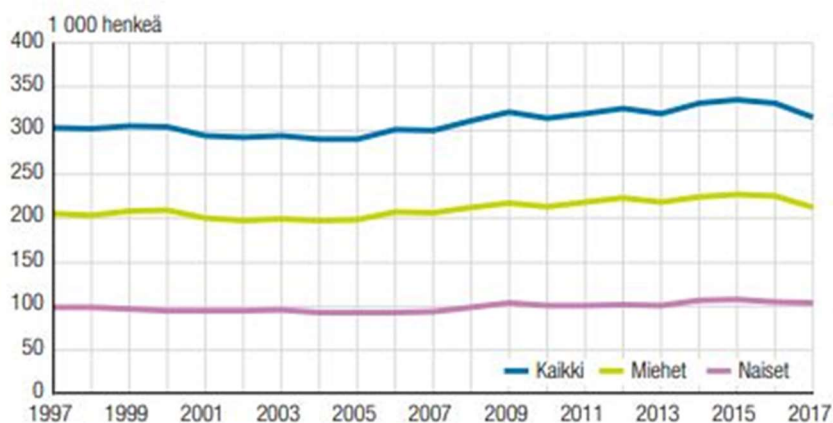
Omistajanvaihdosyrittäjyydessä yrittäjä ei perusta uutta yritystä, vaan jatkaa jo olemassa olevan yrityksen toimintaa. Omistajanvaihdoksiksi voidaan lukea sukupolvenvaihdokset, yrityskaupat ja muut omistuksen uudelleenjärjestelyt. Tämä voi olla usein hyvä vaihtoehto aloittavalle yrittäjälle, koska liiketoiminta alkaa heti, eikä aikaa ja rahaa tarvitse käyttää esimerkiksi asiakaskunnan hankkimiseen. Koska iso osa yrittäjistä alkaa lähestyä eläkeikää, omistajanvaihdokset ovat yleistymässä. Hyvin menestyvää yritystä ei välttämättä kannata lopettaa, jos sille löytyy uusi jatkaja. (Onnistu yrittäjänä s.a.)

3.3 Yrittäjyys Suomessa

Yhä useampi suomalainen toivoo työltään vapautta, itsenäisyyttä ja mahdollisuutta määritellä itse työntekemisen ajan ja paikan. Yleinen käsitys on, että yrittäjyys mahdollistaa tämän kaiken, vaikka toisaalta siihen liitetään myös negatiivisia ajatuksia. Epävarmuus toimeentulosta ja menestymisestä ovat yleisimpiä huolenaiheita yrittäjyydessä.

Tilastokeskuksen (2018) mukaan Suomessa on lähes 300 000 yritystä, ja ne työllistävät noin 1,4 miljoonaa ihmistä. Näissä luvuissa ei tosin ole huomioitu maa-, metsä- ja kalatalouden alojen yrityksiä, jolloin luvut olisivat vieläkin suurempia. Suurin osa yrityksistä on pieniä, alle 10 hengen yrityksiä. Suomessa eri kokoisten yritysten merkitys on todella suuri, sillä viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajan ne ovat olleet suurin uusien työpaikkojen muodostaja. Tästä huolimatta voidaan kuitenkin sanoa, että Suomi on vahvemmin palkansaajayhteiskunta, vaikka yrittäjyys ihmisiä kiinnostaakin (Yrittäjät 2019).

Alalla on myös havaittavissa jonkin verran rakenteellisia muutoksia, lähinnä yksinyrittäjien määrän kasvuun ja päinvastaisesti maatalousyrittäjien vähenemiseen liittyen. Yrittäjien määrä kokonaisuudessaan Suomessa on kuitenkin pysynyt melko samalla tasolla viimeisen parinkymmenen vuoden ajan, vaihdellen 300 tuhannen molemmin puolin (kuvio 1). Suomessa yrittäjät ovat yleisemmin miehiä, kuin naisia. Esimerkiksi vuonna 2017 kaikista yrittäjistä joka kolmas oli naisia, loput miehiä. Ikäjakauma yrittäjissä sen sijaan on hieman tasaisempaa, kuitenkin niin, että suurin osa yrittäjinä toimivista ovat yli 35 vuotiaita. (Sutela ja Pärnönen 2018.) Tähän on tosin tullut muutosta vasta 2000 -luvun alussa, sillä siihen asti nuorten yrittäjien määrä oli vähäinen (Katainen 2016).

KUVIO 1. Yrittäjät Suomessa vuosina 1997-2017, 1 000 henkeä (Tilastokeskus 2018, 13)

3.4 Nuorten yrittäjyys

Tilastokeskuksen (2018, 21) mukaan suomalaisista yrittäjistä suurin osa on siis yli 35 vuotiaita. Esimerkiksi vuonna 2017 alle 35 vuotiaita yrittäjiä oli vain 15 %, kun taas 55-74 vuotiaiden osuus samana vuonna oli 35 % (kuva 1). Yrittäjyys on siis selvästi suositumpaa vanhemman väestön keskuudessa. Tästä päätellen merkittävä osa Suomen yrittäjistä lähestyy eläkeikää, jolloin on entistä tärkeämpää kasvattaa nuorten yrittäjien määrää.

Ikä	Yrittäjien määrä (%)
15-24	2
25-34	13
35-44	21
45-54	27
55-64	24
65-74	11
Yhteensä	100

KUVA 1. Suomen yrittäjien ikäjakauma. (Tilastokeskus 2017, 22.)

Lähes puolet nuorista, eli alle 35 vuotiaista, yrittäjistä ovat koulutustaustaltaan toisten asteen ammattikoulun suorittaneita. Tämä selittyy osin sillä, että ammattikoulussa opiskelu painottuu pääasiassa käytännön työelämään, eikä pelkästään teoriaan. Näin nuoret saavat jo ammattikoulussa vahvat lähtökohdat yritystoiminnan aloittamiseen. Korkeakoulutettujen nuorten yrittäjien määrä on kuitenkin koko ajan kasvussa, ja yleisesti nuoret yrittäjät ovat korkeammin koulutettuja, kuin vanhemmat (Kauri 2011). Alla olevassa kuvassa (kuva 3) voi nähdä suomalaisten yrittäjien koulutustaustan yleisesti.

Koulutus	Yrittäjien määrä (%)
Perusaste	15
Keskiaste	46
Korkeaste	41
Yhteensä	100

KUVA 2. Suomen yrittäjien koulutustausta. (Tilastokeskus 2017, 22.)

Opiskelijayrittäjänä toimiminen on vielä melko vähäistä, sillä esimerkiksi Yrittäjien vuonna 2015 teetetyt tutkimuksen mukaan vain 2,3 % korkeakouluopiskelijoista työskentelee opintojen ohella yrittäjänä. Tutkimuksessa mainitaan, että yrittäjäverkostoihin osallistuminen opiskeluaikana lisää todennäköisyyttä ryhtyä yrittäjäksi. Nimenomaan näiden verkostojen toimintaa parantamalla korkeakouluilla on mahdollisuus kasvattaa opiskelijoiden intentiota yrittäjyyttä kohtaan. (Yrittäjät 2015, 1-7.)

Suomalaisen Työn Liiton ja Suomen Uusyrityskeskukset Ry:n Yrittäjän Päivä -tutkimuksen (2009) mukaan 60 % nuorista (alle 25 vuotiaat) pitää yrittäjyyttä houkuttelevana vaihtoehtona. Vain alle kymmenen prosenttia oli sitä mieltä, että yrittäjyys ei kiinnosta lainkaan. Kauppalehden artikkelissa Pöysti (2018) kirjoittaa, että melkein puolet yläkoulukäisistä nuorista olisivat valmiita ryhtymään yrittäjäksi, mutta into laskee jonkin verran toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa. Tähän vaikuttaa paljon se, että nuoret kokevat yrittäjyyden olevan monelle melko vieras asia. Taloudellisen tiedustustoimiston tekemän, Kun koulu loppuu -tutkimuksen (2018, 69) mukaan kouluissa ei tällä hetkellä opeteta riittävästi yrittäjyyteen valmistavia taitoja. Eli vaikka kiinnostusta ammattia kohtaan olisi, siihen ei koeta saavan riittävästi tukea.

4 YRITTÄJYYSKASVATUS

Tämän opinnäytetyön perustana on yrittäjyyskasvatus, koska nimenomaan sitä on haluttu lähteä kehittämään, kun projektia on suunniteltu. Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan kaikilla kouluasteilla, mutta korkeakouluissa sitä aletaan suunnata enemmän suoraan ulkoiseen yrittäjyyteen. Tässä kapaleessa käsitellään yrittäjyyskasvatuksen merkitystä Suomessa, sekä sen toteutustapoja ammattikorkeakouluissa.

4.1 Yleistä

Yrittäjyys ja sen edistäminen ovat koko ajan yhä tärkeämmässä roolissa niin Suomessa, kuin koko Euroopan alueella. Uusia työkaluja tämän edistämiseen kehitetään koko ajan, ja yrittäjyyskasvatus onkin yksi pääajatuksista, jolla yrittäjyyttä pyritään edistämään. Tästä johtuen kouluissa on suunniteltu viimeisen kymmenen vuoden aikana erilaisia strategioita tämän toteuttamiseen. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen yhteinen yrittäjyysstrategia on valmistunut jo vuonna 2006, ja Opetusministeriön vuonna 2009 julkaisemassa Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat -raportissakin painotetaan, että yrittäjyyden tulisi näkyä korkeakoulujen opetuksessa. Lisäksi yrittäjyyskasvatus on nykyään osa myös opettajien koulutustakin. (Rytkölä, Ruskovaara ja Järvinen 2011].

Yrittäjyyskasvatus on eräänlaista kansalaiskasvatusta, jossa pyritään vaikuttamaan jo aikaisessa vaiheessa nuoren yrittäjyystaitoihin. Lisäksi tavoitteena on opettaa myönteistä asennetta opiskelua ja työntekoa kohtaan. (Oulun kaupunki s.a.) Yrittäjyyskasvatuksen päätavoite ei ole se, että henkilö alkaisi työskennellä itsenäisenä yrittäjänä, vaan opettaa taitoja, jotka ovat hyödyllisiä työelämässä ja elämässä yleensäkin. Kyse on siis enemmänkin rohkaisemisesta yrittäjäksi ja kasvattamisesta yrittäjämäiseen ajatteluun. Kaikki yrittäjyyden muodot omaehtoinen, ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys ilmenevät yrittäjyyskasvatuksessa, ja kaikkiin tarvittavia taitoja kehitetään. (Yvi 2019.)

Yrittäjyyskasvatuksen perusajatuksena on, että yrittäjäksi voi oppia ja kaikilla on siihen mahdollisuus. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on siis vaikuttaa ihmisten asenteisiin siten, että useampi henkilö ryhtyisi yrittäjäksi ja omaksuisi yrittäjämäisiä taitoja. Näitä taitoja voi hyödyntää työelämässä yleisestikin, vaikkei yrittäjänä koskaan toimitakaan. Yrittäjyyskasvatus ei ole koulussa erillinen oppiaine, vaan se liittyy kaikkiin koulussa opetettaviin aineisiin. Kyse on enemmän siitä, millä tavalla asioita opetetaan, ja millainen oppimisympäristö koulussa on. (Yvi 2012.)

4.2 Toteutus

Yrittäjyyskasvatuksenomainen opetus eroaa perinteisestä eniten siinä, että opettajavetoiset oppitunnit vaihtuvat vuorovaikutukselliseen opetukseen. Opettaja ei johda tuntia, vaan oppii oppilaiden mukana, ja ohjaa tarvittaessa opetusta oikeaan suuntaan. Oppituntien sisällöt voivat olla vaihtelevia ja

niitä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Yrittäjyyskasvatukseen soveltuvia työtapoja on monia, mutta ne voidaan ryhmitellä esimerkiksi tietokeskeisiin työtapoihin, sosiaalisen vuorovaikutuksen työtapoihin sekä persoonallisuuden työtapoihin. Näistä valitaan sopivimmat työtavat eri tilanteita ja oppilaita varten. (Seikkula 2017, 28-42.)

Menetelmiä, joilla yrittäjyyskasvatusta toteutetaan kouluissa ovat esimerkiksi tiimi- ja projektityöskentely, sekä yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa. Näiden menetelmien kautta pyritään parantamaan erityisesti ryhmätyöskentelytaitoja, aloitekykyä, vastuullisuutta ja luovuutta, jotka ovat tärkeitä taitoja niin yrittäjänä toimiessa, kuin myös työntekijänäkin. (Oulun kaupunki s.a.)

4.3 Yrittäjyyskasvatus korkeakouluissa

Korkeakouluissa yrittäjyyskasvatuksessa korostetaan erityisesti opiskelijoiden yrittäjävalmiuksien kehittämistä. Toisin kuin alemmilla kouluasteilla, ammattikorkeakouluissa tähdätään enemmän liiketoiminnan luomiseen ja ideoiden kaupallistamiseen. Koska ammattikorkeakouluopiskelijat ovat jo lähellä työelämään astumista, yrittäjyys pyritään näyttämään opiskelijoille yhtenä uravaihtoehtona, siinä missä muutkin ammatit. (Minun polkuni s.a.)

Alemmilla kouluasteilla yrittäjyyskasvatus on osa kaikkia oppiaineita, mutta korkeakouluissa tarjotaan myös suoraan yrittäjyteen liittyviä kursseja. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen vuosina 2017-2018 toteuttaman arvioinnin mukaan yrittäjyysopinnot laajuus vaihtelee paljon korkeakoulujen välillä. Joissakin kouluissa yrittäjyysopinnot ovat pakollisia perusopintoja, kun taas joissakin vapaavalintaisia ja usein oman opiskelijayrityksen kautta suoritettavia. (Huusko, Vettenniemi, Hievänen, Tuurnas, Hietala, Kolhinen ja Ruskovaara 2018.)

Yhteistyö oppilaitoksien ulkopuolisten tahojen kanssa kasvaa korkeakouluissa, koska useat opiskelijaprojektit tulevat suoraan yrityksiltä. Tarkoituksena on, että opiskelijalla olisi mahdollisimman laaja verkosto valmistuessaan, ja tulevilla yrittäjillä kenties myös potentiaalisia asiakkaita. Useat korkeakoulut myös tukevat opiskelijoiden yritysideoita ja tarjoavat mahdollisuuksia saada yritystoiminta käyntiin. (Minun polkuni s.a.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön on julkaissut vuonna 2017 yrittäyyslinjaukset, joissa jokaiselle koulutusasteelle suositellaan yrittäjyyttä edistäviä toimenpiteitä. Korkeakouluissa tarjolla on sekä perusopintoja, että syventäviä. Monissa kouluissa yrittäjänä toimimista voi harjoitella esimerkiksi erilaisten yrityshautoimoiden ja Startup -toiminnan kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Vaikka koulut ovatkin viime vuosina kehittäneet yrittäjyysopintoja, paljon on vielä tehtävää. Opiskelijoille ei tuoda riittävästi esille eri yrittäjyysmuotoja, vaan keskitytään nimenomaan startup -yrittäjyyteen. Esimerkiksi omistajanvaihdosyrittäjyyttä, jossa uusi yrittäjä jatkaa vanhaa jo olemassa olevaa yritystä, ei käsitellä korkeakouluissa lähes ollenkaan. Tämä voisi kuitenkin olla hyvinkin mahdollinen tie nuorelle aloittaa yrittäjänä toimiminen. (Suonpää, Römer-Paakkanen & Vehkaperä 2019.)

4.4 Yrittäjyyskasvatus Savonia ammattikorkeakoulussa

Savonia ammattikorkeakoulussa ja koko Pohjois-Savossa yrittäjyyteen ja innovatiivisuuteen panostetaan. Tällä hetkellä käynnissä on esimerkiksi Business Center -hanke, jonka pyrkimyksenä on kehittää innovaatio- ja yrittäjyysympäristöä Pohjois-Savon alueella. Tavoitteena on varmistaa Pohjois-Savon elinvoimaisuutta, sekä kasvattaa yrittäjien määrää. Hanketta toteutetaan esimerkiksi yrityskiihdyttämön, uudenlaisten oppimisympäristöjen ja käytännönläheisten strategioiden avulla. (Savonia ammattikorkeakoulu 2019c.)

Lisäksi Savoniassa on tarjolla kaikkien koulutusohjelmien opiskelijoille yPolku -opintoja, joissa voi kehittää omaa yritysideaa yhdessä Savonian asiantuntijoiden kanssa. Opintojen aikana on mahdollista vielä ideaa niin pitkälle, että opiskelija saa edellytykset käynnistää yritystoiminnan. (Savonia ammattikorkeakoulu s.a.) Edellisenä vuosina Savoniassa on järjestetty myös muutamia muita yrittäjyyspohjaisia kursseja, esimerkkeinä NY Start Up -opintojakso, jossa yrittäjyyttä on päässyt kokeilemaan tiimeissä. (Kiuru 2018.)

Tähän saakka Savonian koulutustarjontaan on kuulunut myös yTiimi, jossa useiden alojen yrittäjähenkiset opiskelijat yhdistetään tiimeiksi. YTiimi on ollut toiminnassa jo yli kymmenen vuotta, ja sen on suorittanut noin kolmesataa opiskelijaa. YTiimin tarkoituksena on kehittää opiskelijoiden liiketoimintavalmiuksia mahdollisimman käytännönläheisesti, ja tätä toteutetaan esimerkiksi erilaisten projektien kautta. Projekteja toteutetaan yhteistyössä lähialueiden yritysten kanssa, joista esimerkkeinä Kuopion kauppakeskus Matkuksen joulumarkkinoinnin suunnittelu useana vuonna, sekä erilaisten verkostotilaisuuksien järjestäminen Kuopion yrittäjien ja Kauppakamarin kanssa. (Jääskeläinen 2018.)

5 TYÖSSÄ KÄYTETYT MENETELMÄT

5.1 Ketterä -projektinhallintamenetelmä

Työssä on alusta saakka hyödynnetty Ketterä -projektinhallintamenetelmää. Tämän avulla työ eteni koko ajan jouhevasti ja saatiin päätökseen aikataulun mukaisesti. Koska opinnäytetyön tekijällä ei ollut ollut aiemmin kokemusta tämankaltaisesta projektista, ja koska työtä tehtiin yksin, tällä menetelmällä haluttiin varmistaa se, että projektin eteneminen ei missään vaiheessa katkea. Erityisesti työn alussa toimeksiantajan kanssa oltiin tiiviisti yhteydessä, joten myös tästä syystä Agile -menetelmä koettiin kokeilemisen arvoiseksi. (Pulkkinen 2017.)

Agile- eli ketterämenetelmän perusajatuksena on, että projektia ei suunnitella kokonaan ennalta. Menetelmää käytettäessä oletetaan, että muutoksia tulee ja niihin varaudutaan. Projekti etenemisen voi nähdä ympyränä, jossa kerta toisensa jälkeen kierretään ympyrää uudelleen, eli palataan taaksepäin edellisiin tehtäviin. Tarkoituksena siis on, että tehtäviin voi milloin vain palata ja tehdä niihin parannuksia sitä mukaa, kun uusia ajatuksia tulee. Voidaan ajatella, että yhden projektin sisällä on useita miniprojekteja, joita suoritetaan, kunnes koko projekti on valmis. (Pulkkinen 2017.)

Tätä menetelmää hyödyntäen jokaiselle viikolle suunniteltiin tehtävälista, jonka mukaiset tehtävät piti ainakin saada tehtyä. Aikataulu suunniteltiin sen perusteella, kuinka paljon aikaa viikossa opinnäytetyön tekijällä oli työhön käytettävissä. Tehtävien määrä pyrittiin pitämään melko pienenä, jotta niihin pystyi keskittymään kunnolla, eikä aikataulu kärsinyt. Jokaisen viikon lopussa tehtävälista käytiin läpi ja katsottiin minkä verran on päästy eteenpäin. Jos joku tehtävä vaati vielä lisää aikaa, lisättiin se seuraavan viikon tehtävien joukkoon.

5.2 Ideointimenetelmät

Ideointivaiheessa käytettiin kolmea eri menetelmää. Aivan aluksi lähdettiin keräämään ajatuksia muilta opiskelijoilta siitä, millaisia asioita he toivoisivat kurssilta. Ryhmä koostui toisen ja kolmannen vuoden liiketalouden, tekniikan, sekä sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoista. Haasteltavat olivat iältään 23-28 vuotiaita. Opinnäytetyön tekijä tunsikin haasteltavat etukäteen, joten haastattelupyynnöt lähetettiin tekstiviestein ja suullisesti. Haastattelut toteutettiin toukokuussa 2019 kouluympäristön ulkopuolella vapaa-ajalla, koska haluttiin, että aiheesta voitiin keskustella mahdollisimman rennosti ja luontevasti. Tämän lisäksi ideoita kerättiin myös muutamalta henkilöltä, jotka opiskelevat muissa ammattikorkeakouluissa. Heitä haasteltiin puhelimitse. Haastateltavalle ryhmälle esitettiin opinnäytetyöntekijän toimesta laaditut kysymykset, joita oli kuusi kappaletta. Näiden toivottiin toimivan enemmänkin keskustelun avaajina, kuin suoraan kysymykseen vastaus -periaatteella. Haastattelijana toimi opinnäytetyön tekijä. Esitetetyt kysymykset olivat:

1. Mitä tiedät yrittäjyydestä ja yrityksen perustamisesta?
2. Onko lähipiirissäsi yrittäjiä?

3. Oletko koskaan harkinnut yrityksen perustamista?
4. Pidätkö yrittäjyyttä hyvänä uravaihtoehtona alallasi?
5. Mitä riskejä näet yrittäjäksi ryhtymisessä?
6. Millaista tietoa toivot saavasi enemmän yrittäjyydestä, jotta voisit harkita yrittämistä?

Menetelmä koettiin hyödylliseksi, ja näin saatiin paljon tuoreita näkemyksiä. Koska kurssi on kuitenkin tarkoitettu nimenomaan opiskelijoille, oli itsestäänselvää, että heidän mielipiteitään haluttiin kuulla. Haastattelu toteutettiin suullisesti, eli mitään paperisia kysymyslomakkeita ei jaettu. Opinnäytetyön tekijä kirjasi itselleen muistiinpanoja keskustelusta, joita hyödynsi myöhemmin suunnittelussa.

Ideointia toteutettiin myös aivoriihi (brainstorming) -menetelmällä. Tämän menetelmän tarkoituksena on keksiä mahdollisimman paljon ideoita haluttuun aiheeseen liittyen. Peruseriaatteisiin kuuluu, että arviointi ja ideointi erotetaan toisistaan. Tämä tarkoittaa sitä, että mitään ideoita ei hylätä, eikä niiden käytettävyyttä arvoida vielä tässä vaiheessa. Aivoriihi onnistuu parhaiten silloin, kun ihminen vapautuu estoistaan, ja antaa ajatusten vain virrata. Tärkeää on myös ideoiden määrä. Kun niitä on paljon, todennäköisyys sille, että joukossa on myös hyviä ja innovatiivisia ideoita kasvaa. Aivoriihessä ideoita voidaan kirjata ylös monella tapaa, esimerkiksi post-it -lappuja hyödyntämällä. Yhdelle lapulle kirjoitetaan yksi sana, ja lopuksi kaikki laput kerätään yhteen ja liimataan esimerkiksi samalle seinälle niin, että ne ovat nähtävissä yhtä aikaa. Ideoita voidaan kirjata myös esimerkiksi yhdelle suurelle paperille tai taululle. (Halme 2018.)

Toisena ideointimenetelmänä käytettiin perinteistä miellekarttaa (mind map). Miellekartta on hyvin yleinen ideoinnin graafinen apuväline monenlaisissa tehtävissä. Se tehdään usein paperille käsin, jolloin asioiden väliset reatit voidaan merkitä helposti käyttämällä värejä ja erilaisia kuvioita. Miellekartta alkaa yleensä yhdestä keskussanasta tai -ideasta. Valitun käsitteen ympärille aletaan kerätä siihen liittyviä mieleen tulleita ajatuksia. Näitä ajatusten ympärille voi keksiä lisää sanoja, jolloin miellekartta kasvaa koko ajan laajemmaksi. (Helsingin yliopisto s.a.) Miellekartasta hyödyllisen tekee se, että se muuttaa jäykän ja tylsän tekstin visuaaliseen muotoon, jolloin ideoinnista tulee luovempaa.

6 TYÖN TOTEUTUS

6.1 Aikataulu

Ensimmäinen tapaaminen työn tilaajan yhteyshenkilön Risto Kiurun kanssa pidettiin 6.2.2019. Tapaamisessa sovittiin alustavasti projektin aihetta, ja sen tavoitteita. Tilaaja kertoi oman näkemyksensä projektin lopputuloksen suhteen, jonka pohjalta alettiin toteutusta suunnitella yhdessä tarkemmin.

Aikataulut sovittiin niin, että viimeinen suunnitelma piti palauttaa kesäkuun 2019 alkuun mennessä. Kevään aikana toimeksiantajaa tavattiin yhteensä kolme kertaa, ja se koettiin riittäväksi määräksi (kuva 3). Tapaamiset Kiurun kanssa järjestettiin aina tarvittaessa, ja viimeisen kerran yhteyshenkilö tavattiin toukokuun alussa, jonka jälkeen suunnitelman viimeistelylle oli aikaa noin kuukausi. Varsinainen loppupalaveri tilaajan kanssa jäi pitämättä yhteyshenkilön työtilanteen muuttuessa.

Tapaamiset yhteyshenkilön kanssa olivat pääasiassa sellaisia, että aluksi opinnäytetyöntekijä esitteli siihen astisen työn ja mahdolliset ongelmat, ja sen jälkeen niitä pohdittiin yhdessä. Yhteyshenkilöltä saatiin usein uusia näkemyksiä siihen, mitä oltiin jo suunniteltu, ja näin pystyttiin kehittämään työtä edelleen. Koska projekti oli tärkeä myös yhteyshenkilölle, oli hänelläkin ideoita työhön, joista sitten tapaamisissa keskusteltiin. Opinnäytetyöntekijän rooli tapaamisissa oli siis esitellä työtä, sekä sen jatkosuunnitelmia. Säännöllisillä tapaamisilla varmistettiin, että työ on etenemässä oikeaan suuntaan, sekä tilaajalla ja tekijällä on yhteinen näkemys lopputuloksesta.

Projektin eri vaiheille tehtiin alussa suuntaa antavat aikataulut, joiden mukaan pystyttiin tekemään työ niin, että se oli valmis sovittuna aikana. Koska osa vaiheista kesti suunniteltua kauemmin, tai niihin palattiin useankin kerran, tarkkoja aikatauluja oli mahdotonta sopia. Tavoitteena kuitenkin oli, että projekti etenisi koko ajan, ja se toteutuikin melko hyvin.

Työläimmälle vaiheelle, eli alun ideoinnille ja suunnittelulle varattiin aikaa useita viikkoja, koska haettiin kerätä mahdollisimman paljon erilaisia ajatuksia usein eri tavoin. Itse ideoiden kokoamisvaihe kävi nopeammin. Viimeistelyvaiheessa suunnitelma luettiin läpi useaan kertaan ja tehtiin pieniä muutoksia tehtäviin. Valmis suunnitelma palautettiin viikolla 23 Savonian koulutusvastuujohtaja Kaija Sääskelle. Kuvassa 3 on kuvattu toteutunut aikataulu viikkotasolla.

	Viikko 6	Viikko 7	Viikko 8	Viikko 9	Viikko 10	Viikko 11	Viikko 12	Viikko 13	Viikko 14	Viikko 15	Viikko 16	Viikko 17	Viikko 18	Viikko 19	Viikko 20	Viikko 21	Viikko 22	Viikko 23
Yrittäjyysavain -projektin aikataulu																		
Aloituspalaveri	■																	
Perehtyminen ammattikorkeakoulujen yrittäjyysopintoihin	■	■																
Välipalaveri			■															
Ideointi/ suunnittelu																		
Opiskelijoiden haastattelut			■															
Mindmap				■	■	■	■			■								
Brainstorming				■	■	■	■				■	■						
Välipalaveri																■		
Kokoaminen													■	■	■	■		
Suunnitelman kirjoittaminen puhtaaksi															■	■	■	
Suunnitelman palautus tilaajalle																	■	■

KUVA 3. Projektin toteutunut aikataulu.

6.2 Ideointi ja suunnittelu

Ennen kuin varsinaista työtä alettiin suunnitella, opinnäytetyön tekijä perehtyi siis ensin jo olemassa oleviin vastaaviin opintojaksoihin. Tietoa etsittiin muiden ammattikorkeakoulujen, kuten esimerkiksi Jyväskylän, Oulun, Kaakkois-Suomen, sekä Karelian verkkosivuilta. Lisäksi tässä vaiheessa haastateltiin eri koulujen opiskelijoita. Opiskelijoilta kysyttiin kokemuksia yrittäjyyteen liittyvistä opinnoista, joita ovat suorittaneet, sekä millaisia opintoja he toivoisivat järjestettävän. Tämän alkukartoituksen tuloksena oli, että vastaavia opintojaksoja ei oikeastaan juurikaan ole. Niinpä työhön ei oikeastaan pystynyt suoraan ottamaan ideoita valmiista kursseista, vaan niitä piti kehittää itse.

Ideointivaiheen aluksi työhön lähdettiin keksimään mahdollisimman paljon teemoja, joita valmiiseen suunnitelmaan haluttiin. Tässä vaiheessa enemmän oli enemmän, eli mitään ajatuksia ei vielä rajattu pois. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman paljon ideoita kurssille tuleviin tehtäviin, ja yleisesti kurssin sisältöön. Ideointivaiheessa myös tarkennettiin toimeksiantajan kanssa työn tarkoitusta, ja millaista lopputulosta työltä odotetaan.

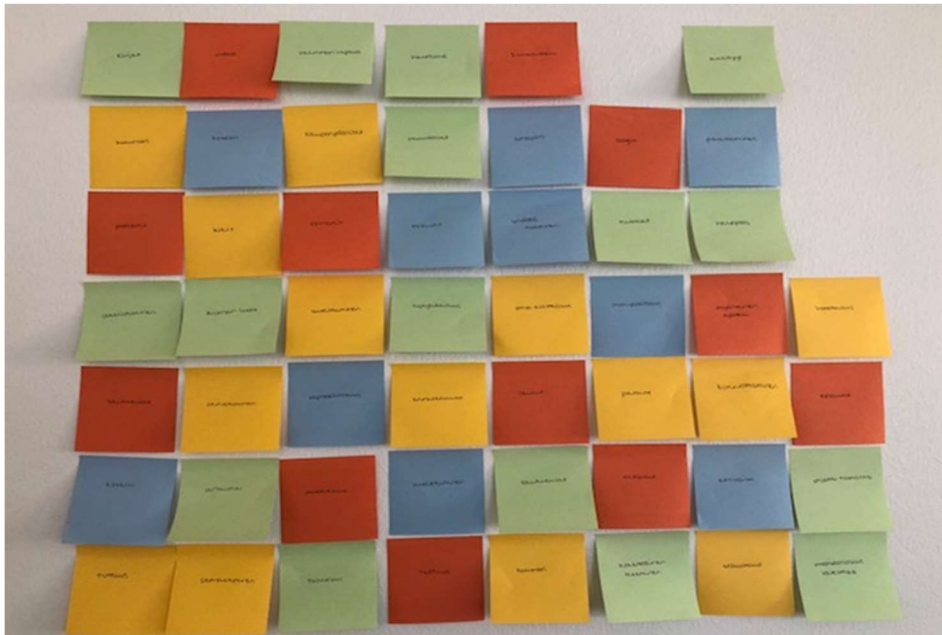
Vaikka työille ei ollutkaan olemassa valmista pohjaa, kurssin rakennetta suunnitellessa ideoita otettiin toisesta Savonian uusille opiskelijoille suunnatusta kurssista. Kurssin rakenteesta haluttiin samankaltainen, kuin Digiavain -nimisestä kurssista (kuva 4). Kurssin avulla uudet opiskelijat opettelevat käyttämään Savoniassa käytössä olevia tietokoneen ohjelmia, esimerkkeinä verkko-oppimisympäristö Moodle, sekä oppilaitoksen hallinto-ohjelma Wilma. Tällä kurssilla jokaiselle opeteltavalle ohjelmalle on oma lukunsa, jossa on siihen liittyviä tehtäviä. Kurssilla ideana oli, että jokaisesta aiheesta on oma lukunsa ja luvun alla aiheeseen liittyviä tehtäviä. Tältä pohjalta alettiin siis suunnitella myös yrittäjyyteen liittyvää kurssia.

CONTENTS		
Tervetuloa DigiAvain -perehdytykseen! Progress: 0 / 1		
1. Tehtävät Progress: 0 / 1	6. Sähköposti ja kalenteri - Outlook Progress: 0 / 4	12. Kirjasto ja tiedonhankinta Progress: 0 / 1
2. Digiopiskelutaidot ja oma tietokone Progress: 0 / 7	7. O365/OneDrive Progress: 0 / 2	13. Sosiaalinen media Progress: 0 / 7
3. Tietoverkon käyttö, tietosuoja ja etäyhteys Progress: 0 / 6	8. Oppimislusta - Moodle Progress: 0 / 4	14. eOppimisjalanjälki Progress: 0 / 1
4. Opiskelijoiden intranet - Savonian Reppu Progress: 0 / 1	9. Videoneuvottelu oppimisessa - Zoom Progress: 0 / 4	15. Sähköinen tenttijärjestelmä - Exam Progress: 0 / 1
5. Opinnot ja työjärjestys - Wilma Progress: 0 / 7	10. Testaa taitosi kohdista 2-9 Progress: 0 / 2	16. Testaa taitosi kohdista 11-15 Progress: 0 / 1
	11. Omat videot oppimisessa	17. Palaute DigiAvain -kurssista Progress: 0 / 1

KUVA 4. Digiavain -kurssin etusivu Moodlessa (Savonia ammattikorkeakoulu 2019d).

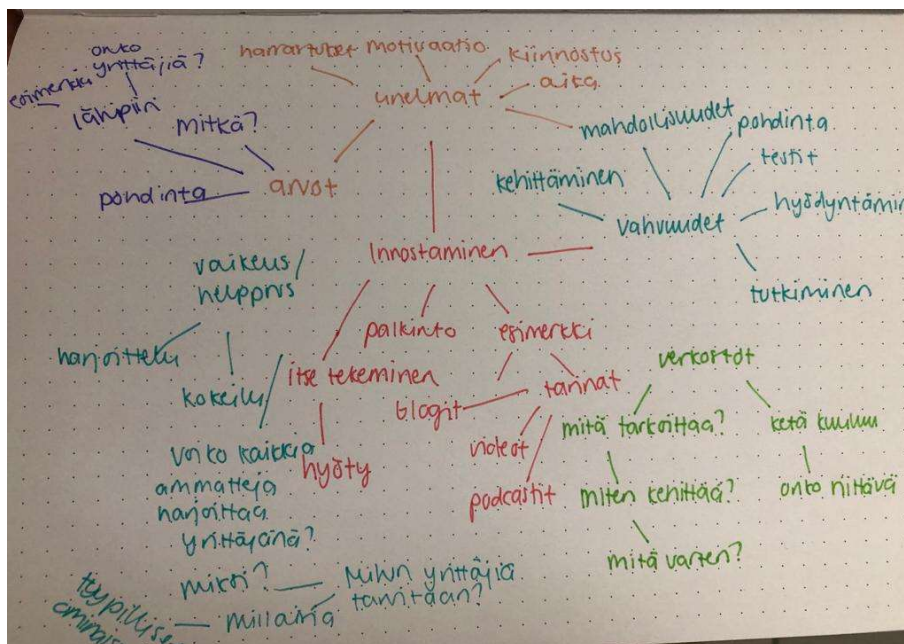
Kaikki esille tulleet ideat listattiin ylös pääsääntöisesti paperille. Tässä vaiheessa hyödynnettiin myös muiden opiskelijoiden kokemuksia ja mielipiteitä aiheesta. Aiemmin mainitulle pienelle opiskelijaryhmälle pidettiin yhteinen tilaisuus, jossa kerättiin heidän kokemuksiaan Savonian yrittäjyystarjonnasta ja siitä, miten sitä on omassa opiskelussa hyödynnetty. Tällä tavalla ideoita syntyi paljon lyhyessä ajassa. Lisäksi ajatuksia kerättiin myös muiltakin ammattikorkeakouluopiskelijoilta Savonian ulkopuolelta.

Ideoinnissa käytettiin siis myös edellisessä luvussa mainittua aivoriihi -menetelmää. Opinnäytetyön tekijä oli siis vastuussa kaikista työn vaiheista, ja toteutti ne yksin. Kurssin tarkoituksena oli nimenomaan innostaa opiskelijoita yrittäjyyteen, joten ensimmäisenä opinnäytetyön tekijä keräsi post it -lapuille asioita, jotka yleisesti saavat ihmiset innostumaan eri asioista (kuva 5). Tätä lähdettiin pohtimaan aiheeseen liittymättömistäkin asioista, kuten esimerkiksi siitä, kuinka lapset saadaan innostumaan kokeilemaan uusia ruokia. Yksittäisiä ajatuksia, eli post it -lappuja tuli yhteensä lähes kaksisataa, joista myöhemmin lähdettiin kehittämään sopivia ideoita nimenomaan yrittäjyyden innostamiseen liittyen. Tämän jälkeen miellekarttaan alettiin kerätä ajatuksia yrittäjyydestä yleisesti. Tavoitteena oli, että miellekartan ja post -it lappujen ajatuksia yhdistelemällä saataisiin luotua tehtäväideoita kurssin suunnitelmaan.

KUVA 5. Aivoriihi post it -lappuja hyödyntäen.

Koska postit -lappuja oli paljon, niiden joukossa oli paljon sellaisiakin ajatuksia, jotka oli helppo pudottaa listalta pois. Jäljellä jääneitä sanoja, joita oli noin sata, alettiin sitten työstää pidemmälle niin, että niistä saatiin yhdessä miellekartan (kuva 6) kanssa aikaiseksi erilaisten tehtävätyyppien ensimmäisiä versioita. Kun suunnittelussa päästiin vauhtiin, alkoi tehtäväideoita syntyä myös ideoinnissa keksittyjen aiheiden ulkopuoleltakin. Tässä vaiheessa tavattiin myös toimeksiantajaa, jolta tuli lisää uusia ajatuksia siitä, millä tavoin työtä voisi jatkaa. Toimeksiantaja toivoi uudenlaisia ja innovatiivisia ideoita, sellaisia, joita ei välttämättä jokaisella kurssilla tule vastaan.

KUVA 6. Osa ideoinnissa syntyneestä miellekartasta.

6.3 Kokoaminen

Kokoamisvaiheessa päätettiin kurssin rakenne. Opinnäytetyön tekijä päätyi siihen, että kurssilla on neljä varsinaista pääotsikkoa, joista kahdessa on yrittäjyyteen liittyviä tehtäviä. Ensimmäisessä kappaleessa tarkoitus oli herätellä ajatuksia yrittäjyydestä pohdintatehtävän avulla. Toisessa kappaleessa ajatuksena oli, että aiheeseen tutustutaan visuaalisen materiaalin kautta. Tähän osioon kerättiin internetistä sopivia videoita, podcasteja, sekä blogipostauksia. Näiden tarkoitus oli tutustuttaa opiskelijaa aiheeseen, ja innostaa ennen varsinaisten tehtävien tekemistä. Materiaalin joukossa oli monenlaisia yrittäjätarinoita, ajatuksia erilaisista yrittämismuodoista ja yrityksistä, sekä kirjoituksia yrittäjyyden onnistumisista ja haasteista.

Kolmanteen kappaleeseen koottiin tehtävät. Tehtävät suunniteltiin sen mukaan, että ne edustaisivat erilaisia yrittäjyydelle tärkeitä teemoja. Teemat, joita tehtävissä käsiteltiin, olivat muun muassa vahvuudet, arvot, verkostot sekä omat valmiudet yrittäjyyteen.

Suunnitteluvaiheen lopussa tehtäväideoita oli useita kymmeniä, ja niistä varsinkin osa kaipasi vielä tarkastelua uudemman kerran. Olemassa olevista tehtävistä alettiin kuitenkin koota toimivaa kokonaisuutta, jossa olisi mahdollisimman monipuolisia tehtävätyyppejä. Tarkoituksena oli, että tehtävien tekeminen ei vaatisi suurta perehtymistä aiheeseen, vaan että ne olisivat enemmänkin opiskelijan omien ajatusten herättelyä ja pohdiskelua. Osaan tehtävistä hyödynnettiin erilaisia internetistä valmiiksi löytyviä testejä, joiden pohjalta tehtävässä pääsi pohtimaan omia vastauksiaan.

Kokoamisvaiheessa myös työn toimenksiantajalla oli mahdollisuus osallistua tehtäväideoiden muokkaamiseen. Toimeksiantajan kanssa käytiin yhdessä läpi jo olemassa olevia ideoita ja sitä, millaiseksi rakenne oltiin ajateltu. Tämän vaiheen lopuksi tehtäviä oli yhteensä noin kaksikymmentä, jotka kaikki otettiin lopulliseen suunnitelmaan mukaan.

7 VALMIS SUUNNITELMA

Työn tuloksena oli suunnitelma yrittäjyyteen orientoivan kurssin sisällöstä. Suunnitelma koostuu neljästä kappaleesta, joissa jokaisessa on oma teemansa. Näiden teemojen kautta on tavoitteena saada opiskelija innostumaan yrittäjyydestä. Suunnitelma (liite 1) lähetettiin toimeksiantajalle kesäkuussa 2019 jatkokehittäväksi.

Ensimmäisessä kappaleessa pohditaan omaa suhtautumistaan yrittäjyyteen, ja mitä se itselle tarkoittaa. Tehtävässä on tarkoitus herätellä opiskelijaa pohtimaan omaa suhtautumistaan yrittäjyyteen, ja mitä siitä ajattelee.

Toista kappaletta suunniteltaessa ajateltiin, että visuaaliset materiaalit ovat hyvä tapa saada opiskelija kiinnostumaan aiheesta. Tähän kappaleeseen koottiin yrittäjätarinoita videoiden, podcastien, blogitekstien ja uutisten muodossa. Tarkoituksena on siis, että opiskelija tutustuu eri alojen yrittäjiin ja heidän tarinoihinsa siitä, kuinka heistä on tullut yrittäjiä ja mitä se on vaatinut. Monelle on vierasta mitä yrittäminen oikeastaan on, ja näiden materiaalien avulla sitä yritetään tuoda lähemmäksi ja tehdä siitä tutumpaa.

Kolmas kappale koostuu tehtävistä, joita on yhteensä noin 15. Tehtävät on suunniteltu teemoittain, jotta jokaisessa tehtävässä pääsee pohtimaan omia näkemyksiä eri kannoilta. Teemoiksi valittiin muun muassa arvot, vahvuudet, verkostot, yrittäjyyden edellytykset ja valmiudet, sekä yrittäjien merkitys Suomessa. Muutamassa tehtävässä hyödynnettiin internetistä valmiiksi löytyviä testejä, joiden avulla tehtävän aiheen pohtiminen helpottuu. Vaikka tämän kurssin ei ollutkaan tarkoitus olla vielä varsinainen yrittäjyysopintokurssi, niin joukossa on myös tehtävä, jossa suunnitellaan oman yritysidean pohjalta yritys.

Viimeisessä kappaleeseen oli ajatuksena koota kaikki Savonia ammattikorkeakoulussa tarjolla olevat yrittäjyysopinnot, sekä kaikki tieto siitä, kuinka niihin ilmoittaudutaan, kuka voi ilmoittautua ja milloin ne alkavat. Tarkoituksena on, että opiskelijan ei enää tarvitse etsiä edellä mainittuja asioita useasta eri paikasta, vaan kaikki tieto löytyisi nyt yhdestä, helposti löydettävästä paikasta. Tätä kappaletta ei suunnitelmassa näy, koska siihen haluttiin ajantasainen tieto ja todettiin, että se on Savonian henkilökunnalla tiedossa.

8 YHTEENVETO

Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyys on nousemassa koko ajan tärkeämmäksi aiheeksi Suomessa, ja tässä opinnäytetyössä sitä lähdettiin kehittämään uuden, opiskelijoita innostavan kurssin avulla. Tarkoituksena oli, että tämän avulla yhä useampi opiskelija kiinnostuisi yrittäjyydestä ja näkisi sen yhtenä potentiaalisena mahdollisuutena pohtiessaan omaa uraansa.

Työ toteutettiin kehittämistyönä, eli kurssisuunnitelma laadittiin täysin itse, sillä vastaavaa ei ollut aiemmin vielä tehty. Toimeksiantajalle, eli Savonia ammattikorkeakoululle työ oli tärkeä, sillä koulun kolmen vuoden tavoitteena oli kasvattaa valmistumisvaiheessa olevien opiskelijoiden yrittäjäksi ryhtymisen määrää. Tämä suunnitelma ja sen pohjalta myöhemmin toteutettava kurssi on yksi tekijä, jolla tähän tavoitteesen pyritään.

Koska toimeksiantajalla ei ollut täysin selkeää kuvaa siitä, millainen kurssin sisällön pitäisi olla tai millä tavalla se toteutetaan, tämä opinnäytetyö oli vasta ensimmäinen ”raakaversio” siitä. Suunnitelmaa on tarkoitus jatkokehittää Savonian toimesta, ja ottaa se mahdollisimman nopeasti käyttöön.

Työssä käytettiin useita erilaisia ideointimenetelmiä, joiden avulla saatiin paljon materiaalia jatkokehityksen vaiheisiin. Yhtenä ideointimenetelmänä haastateltiin myös muita opiskelijoita, jotta työhön saataisiin mahdollisimman tuoretta näkemystä. Tässä työssä hyödynnettiin myös opinnäytetyön tekijän omia kokemuksia siitä, millä tavalla Savonia ammattikorkeakoulu kannustaa yrittäjyyteen ja millaisia opintoja siihen on tarjolla.

Työ koostui varsinaisesti kolmesta vaiheesta, jotka olivat ideointi, suunnittelu sekä kokoaminen. Ideointivaiheessa ajatusten annettiin vain lentää, eikä mitään karsittu pois. Tässä vaiheessa oli tärkeää kerätä mahdollisimman paljon ideoita, joista myöhemmässä vaiheessa pystyttiin valitsemaan ne, joita kehitetään eteenpäin. Kokoamisvaiheessa kaikki jatkokehitettyt ideat koottiin yhteen, ja niistä suunniteltiin toimiva kokonaisuus. Valmiiseen kurssisuunnitelmaan on koottu yhteen pohdintatehtäviä, inspiroivia visuaalisia materiaaleja, sekä kaikki Savoniassa tarjolla olevat yrittäjyysaiheiset opinnot.

9 POHDINTA

9.1 Prosessin tarkastelu

Projektia alettiin suunnitella maaliskuussa 2019 ja kesäkuun alkuun mennessä suunnitelma oli valmis. Tämä vaihe kesti siis noin kolme kuukautta. Jälkeen päin ajateltuna työn olisi voinut tehdä nopeamminkin, kun olisi suunnitellut työvaiheet vieläkin tarkemmin. Jokaiselle viikolle yritettiin suunnitella tarpeeksi tehtäviä kuitenkin niin, että jokaiseen ehtii paneutua kunnolla, mutta aina viikkosuunnitelmat eivät aivan toteutuneet. Välillä tuli myös liian pitkiä taukoja, kun työ ei edennyt ollenkaan, ja tämä tietoenkin myös vaikeutti jatkamista, kun ajatukset olivat jo ehtineet unohtua. Tästä syystä työn joutui usein aloittamaan ikään kuin alusta, kun tekemiseen ei ehtinyt tulla rutiinia. Toimeksiantajan tapaamisien jälkeen työ eteni joutuisasti, kun sai uusia näkökulmia, joten niitä olisi voinut olla enemmänkin. Varsinkin, kun työn luonne oli sellainen, että kaikki siihen liittyvä kehitettiin kokonaan itse alusta saakka. Toimeksiantajan kanssa sopimassa aikataulussa pysyttiin kuitenkin hyvin, ja lopputuotos saatiin lähetettyä sovittuun aikaan mennessä eteenpäin.

Työvaiheissa edettiin loogisesti alun suunnittelusta lopun kokoamiseen, ja se onnistui odotetusti. Mihinkään kohtaan ei tarvinnyt jäädä junaamaan, vaan edellisen vaiheen valmistuttua pääsi siirtymään sujuvasti seuraavaan. Ketterä -menetelmä todettiin tässä hyväksi, koska muuten varsinkin ideointivaiheeseen olisi helposti voinut jäädä paikalleen. Ideointivaiheessa oli muutenkin tärkeää olla miettimättä liikaa, vaan kaikki ajatukset kirjattiin ylös, olipa niissä järkeä tai ei.

Yhteydenpito toimeksiantajan kanssa sujui hyvin, ja yhteyden sai aina kun tarvitsi. Projektin loppupuolella yhteyshenkilö toimeksiantajan puolelta vaihtui, joten uuden henkilön kanssa käytiin läpi siihen mennessä tehtyä työtä, ja mitä oltiin vielä aikeissa tehdä.

9.2 Hyödynnettävyys

Projektin lopputuotoksesta, eli ensimmäisestä versiosta yrittäjyysaiheisesta kurssista tuli sellainen, kuin oli suunniteltukin. Projektin alussa oli vielä ehkä hieman epäselvää, millaista lopputulosta toimeksiantaja haluaa, ja täytyykö sen olla heti käyttövalmis sellaisenaan. Työn edetessä idea kuitenkin kirkastui, ja myös toimeksiantajalta tuli ehdotuksia sisältöön.

Lopputulos on käytettävissä myös sellaisenaan kuin se on, mutta työ on kuitenkin tehty sillä ajatuksella, että sitä jatkokehitetään. Tarkoituksena oli tehdä enemmänkin eräänlainen prototyyppi, jota on helppoa lähteä viemään eteenpäin.

Työssä on monipuolisesti erilaisia tehtäviä, joissa opiskelijat pääsevät pohtimaan omaa yrittäjyyttään monesta eri näkökulmasta. Tehtäviä on helppo tehdä, vaikka aihe olisi vielä vieras, koska niissä ei vaadita varsinaista teoretietoa. Tarkoituksena on vain herätellä omia ajatuksia ja valmiuksia yrittä-

jiyettä kohtaan. Kurssille on myös helppo palata myöhemmin, koska sen sisältö ei vanhene. Tavoitteena on, että se olisi jatkossa paikka, josta on helppo saada myös tietoa Savonian yrittäjyysopintotarjonnasta, koska sen tiedon etsiminen koettiin aiemmin hankalaksi.

9.3 Jatkokehitys

Työssä on paljon mahdollisuuksia jatkokehitykselle, sillä suunnitelma oli vasta ensimmäinen versio. Savonialla ei ole koskaan ollut vastaavaa kurssia, joten vasta kun kokonaisuutta on testattu käytännössä, voidaan tehdä johtopäätöksiä sen toimivuudesta. Tehtäviä voidaan kehittää lisää sitä mukaa, kun on todettu millaiset tehtävät toimivat ja ovat hyödyllisiä. Myös opiskelijoiden palautteella on tässä suuri merkitys.

Tulevaisuudessa on tärkeää myös mitata, onko kurssista ollut hyötyä. Onko sen suorittamisella ollut vaikutusta niihin asioihin, joihin toivottiin? Muutaman vuoden jälkeen on ainakin jo helppo nähdä, onko osallistuminen Savonian muihin yrittäjyysopintoihin lisääntynyt.

Projektia suunnitellessa todettiin, että tällaisia yrittäjyyteen orientoivia kursseja on Suomen korkeakouluissa melko vähän, tai ainakaan niitä ei suoriteta kovin ahkerasti. Lähes kaikki tarjolla olevat opintojaksot on suunnattu yrittäjyydestä jo valmiiksi kiinnostuneille opiskelijoille, joten tämän kaltaiselle kurssille on selkeästi tarvetta. Yrittäjyys ja sen suosion kasvattaminen koetaan selkeästi tärkeäksi teemaksi kouluissa, joten tulevaisuudessa siihen on myös käytettävä yhä enemmän resursseja. Tätä projektia on mahdollista kehittää moneen suuntaan, kun aikaa ja tekijöitä on enemmän. Samankaltaisille kursseille on varmasti kysyntää tulevaisuudessa myös muissa kouluissa.

Kurssisuunnitelmaa palauttaessa kävi ilmi, että tämä projekti on mahdollisesti tarkoitus yhdistää toiseen Savoniassa suunnitteilla olevaan projektiin. Tämä antaa varmasti hyvän mahdollisuuden kehittää suunnitelmaa edelleen ja luoda siitä laajempi kokonaisuus.

9.4 Oman työn arviointi

Tämä projekti oli ensimmäinen, jonka toteutin alusta loppuun saakka itse. Ennen tätä minulla ei ollut kovin paljon kokemusta projektityöskentelystä. Ryhmätyöskentely oli tuttua, mutta koska tämä työ tehtiin yksin, ei odotuksia toteutukseen ollut. Kokonaisuutena projektiin voi olla tyytyväinen, mutta joitakin asioita tekisin toisin, jos aloittaisin työn nyt uudelleen.

Aikataulutusta olisi voinut alussa tarkentaa. Alun ideointivaihe kesti yhteensä noin kaksi kuukautta, johon sisältyi myös muutaman viikon jakso, kun projekti ei konkreettisesti edennyt lainkaan. Jos työtä olisi pystynyt tekemään tasaisesti koko ajan, ei suunnitelman tekeminen olisi kestänyt koko kevättä. Onneksi toimeksiantajan kanssa sovittiin sellainen aikataulu, ettei tämä lopulta kuitenkaan

aiheuttanut viivästymisiä. Työhön joutui myös paneutumaan aina uudelleen, kun tauot venyivät hieman pidemmäksi. Toisaalta olen tyytyväinen siihen, että työskentelyssä ei tullut vastaan suurempia ongelmia, vaan kaikki korjattavat asiat olivat enemmänkin sellaisia, jotka johtuivat itsestäni ja oli helppo korjata.

Seuraavassa projektissa dokumentoisin työskentelyä myös enemmän. Suunnittelin lähes kaiken paperille, ja esimerkiksi aiva alkuvaiheen kaikkia muistiinpanoja en säilyttänyt, koska en uskonut niiden olevan hyödyllisiä enää myöhemmin. Jälkeen päin ajatellen, projektista olisi ollut helpompi kirjoittaa, kun kaikki mahdollinen materiaali olisi ollut tallessa.

Projektissa opin sopeutumaan vaihtuviin tilanteisiin. Yhteyshenkilön työntehtävien vaihtuessa loppuprojekti tehtiin ilman toimeksiantajan tapaamisia, joten projektista ja sen loppuunviemisestä joutui ottamaan entistä suuremman vastuun. Tällaista voi tapahtua työelämän projekteissakin, joten nyt olen ainakin valmiimpi niihin, ja osaan varautua yllättäviinkin muutoksiin.

LÄHTEET

AALTONEN, Tapio 2019. Yritystoiminta. Osaava yrittäjä. [viitattu 2019-9-11]. Saatavissa: <http://www.tieto.osaavayrittaja.fi/yrittaejyys>

ASTELJOKI, Sari ja KONTIO, Elina 2007. Yrittäjyyden edistäminen ammattikorkeakoulussa – esimerkkejä terveysalalta. Turun ammattikorkeakoulu. [viitattu 2019-09-15]. Saatavissa: <https://docplayer.fi/899496-Sisainen-ja-ulkoinen-yrittajyys-7-yrittajyytta-tukevat-opinnot-9-kaikille-terveysalan-opiskelijoille-tarjottavat-mahdollisuudet-9.html>

HALME, Jouni 2018. Aivorihi – toteutus ja peruseriaatteet. [viitattu 2019-09-23]. Saatavissa: <https://info.orchideainnovations.com/innovaatio-blogi/aivorihi>

HELSINGIN YLIOPISTO s.a. Kielijelppi – språkhjälpen. Ideointivaihe. [viitattu 2019-09-23]. Saatavissa: <https://blogs.helsinki.fi/kielijelppi/ideointivaihe/>

HUUSKO, Mira, VETTENNIEMI, Juha, HIEVANEN, Raisa, TUURNAS, Anni, HIETALA, Risto, KOLHINEN, Johanna ja RUSKOVAARA, Elena 2018. Yrittämään oppii yrittämällä. Yrittäjyys ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa -arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. [viitattu 2019-09-10]. Saatavissa: https://karvi.fi/app/uploads/2018/11/KARVI_2518.pdf

JÄÄSKELÄINEN, Jari-Pekka 2018. Savonian AMK:n yTiimi – jo 10 vuotta yrittäjyyden synnyttämistä. Tiimiakatemia haastattelu. Video. [viitattu 2019-10-24]. Saatavissa: <https://tiimiakatemia.com/underground/kenttarinoita/savonian-amkn-ytiimi-jo-10-vuotta-yrittajyyden-synnyttamista/>

KARHU, Kauri 2011. Nuorten yrittäjyys. Nuorten aikuisten mielipiteitä yrittämisestä ja yrittäjyydestä. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. [viitattu 2019-10-16]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30141/Karhu_Kauri.pdf?sequence=1&isAllowed=y

KATAINEN, Antti Yrittäjien lukumäärä polkenut paikallaan. [viitattu 2019-10-01]. Saatavissa: <https://www.tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2016/yrittajien-lukumaara-polkenut-paikallaan/>

KETJU s.a. Mitä on ketjuyrittäjyys? [viitattu 2019-10-17]. Saatavissa: <https://ketju.fi/fi/ketjuyrittajaksi/mita-on-ketjuyrittajyys>

KIURU, Risto 2018. Yrittäjyys ja opinnot yhdistyvät Savoniassa. Savonia ammattikorkeakoulu. [viitattu 2019-10-02]. Saatavissa: <https://reppu.savonia.fi/opiskelu/opiskelijayrittajyys/Sivut/default.aspx>

MINUN POLKUNI s.a. Yrittäjyys- ja työelämätaidot. [viitattu 2019-09-10]. Saatavissa: <https://www.minunpolkuni.fi/kouluasteet/korkeakoulut/>

NIELSEN, Suna L., KLYVER, Kim, EVALD, Majbritt R. ja BAGER, Torben 2017. Entrepreneurship in Theory and Practice. Paradoxes in play. UK: Edward Elgar Publishing Limited, 5-6.

ONNISTU YRITTÄJÄNÄ s.a. Omistajanvaihdos. Tulevaisuudessa yhä useampi yrittäjä jää eläkkeelle. [viitattu 2019-10-17]. Saatavissa: <https://ketju.fi/fi/ketjuyrittajaksi/mita-on-ketjuyrittajyys>

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ 2016. Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. [viitattu 2019-09-10]. Saatavissa: <https://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset>

OULUN KAUPUNKI s.a. Yrittäjyyskasvatus – Työelämätaidot ja yrittäjyys. [viitattu 2019-09-04]. Saatavissa: <https://www.ouka.fi/oulu/yrittajyyskasvatus/etusivu>

PULKKINEN, Aleksi 2017. Sinunkin kannattaa valita: 6 yleistä menetelmää projektityöhön. Agendium. [viitattu 2019-09-23]. Saatavissa: <https://www.agendium.com/post/agile-waterfall-kanban-6-projektinhallintamenetelmaa>

PÖYSTI, Janne 2018. Nuoret kaipaavat parempaa tietoa yrittäjyydestä: Joka toinen koululainen on kiinnostunut siitä ammattina. Kauppalehti. [viitattu 2019-10-16]. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/nuoret-kaipaavat-parempaa-tietoa-yrittajyydesta-joka-toinen-koululainen-on-kiinnostunut-siita-ammattina/f88274c1-0fdb-354d-a11b-cc5ed3391003>

RYTKÖLÄ, Tiina, RUSKOVAARA, Elena ja JÄRVINEN, Minna Riikka 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. [viitattu 2019-09-04]. Saatavissa: https://opinkirjo.fi/wp-content/uploads/2018/12/yrittajyyskasvatus_perus_ja_toisella_asteella.pdf

SAVONIA AMMATTIKORKEAKOULU 2018. Toimintakertomus 2017. [viitattu 2019-08-26]. Saatavissa: https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/toimintakertomus_2017_paino.pdf

SAVONIA AMMATTIKORKEAKOULU 2019a. Tutustu Savoniaan. [viitattu 2019-08-12]. Saatavissa: <https://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan>

SAVONIA AMMATTIKORKEAKOULU 2019b. Tutkimus ja kehittäminen. [viitattu 2019-08-12]. Saatavissa: <https://portal.savonia.fi/amk/fi/tutkimus-ja-kehittaminen>

SAVONIA AMMATTIKORKEAKOULU 2019c. Savilahden Business Center aktivoi yrittäjyyteen. [viitattu 2019-10-02]. Saatavissa: <https://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan/savilahden-business-center-aktivoi-yrittajyyteen>

SAVONIA AMMATTIKORKEAKOULU 2019d. Digiavain -kurssi. Moodle. [viitattu 2019-10-31]. Saatavissa: <https://moodle.savonia.fi/course/view.php?id=5920>

SAVONIA AMMATTIKORKEAKOULU S.A. yPolku-opinnot. [viitattu 2019-10-02]. Saatavissa: https://reppu.savonia.fi/opiskelu/opiskelijayrittajyys/Documents/ESITE_opisk_yPolku_A4.pdf

SEIKKULA-LEINO, Jaana 2007. Opetussuunnitelmauudistus ja yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen. Opetusministeriö. [viitattu 2019-09-02]. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79409/opm28.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

SUONPÄÄ, Maija, RÖMER-PAKKANEN Tarja ja VEHKAPERÄ, Ulla 2019. Opiskelijat mukaan yrittäjyyteen ja omistajanvaihdoksiin – Korkeakoulun tehtäviä ja mahdollisuuksia. Monimuotoiset yrittäjyysopinnot. Metropolia. [viitattu 2019-10-24]. Saatavissa: <https://www.metropolia.fi/tutkimus-kehittaminen-ja-innovaatiot/julkaisut/opiskelijat-mukaan-yrittamaan-ja-omistajavaihdoksiin/monimuotoiset-yrittajyysopinnot/>

SUTELA, Hanna ja PÄRNÄNEN, Anna 2018. Yrittäjät Suomessa 2017. Tilastokeskus. [viitattu 2019-09-10]. Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloytym_201700_2018_21465_net.pdf

TALOUDELLINEN TIEDOTUSTOIMISTO 2018. Kun koulu loppuu, nuorten tulevaisuusraportti 2018. [viitattu 2019-10-16]. Saatavissa: <https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2018/10/Kun-koulu-loppuu-Nuorten-tulevaisuusraportti-2018.pdf>

YRITTÄJYYS s.a. Mitä yrittäjyys on? [viitattu 2019-10-01]. Saatavissa: <http://www.tieto.osaavayrittaja.fi/yrittajyys>

YRITTÄJÄT 2014. Franchising. [viitattu 2019-10-17]. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/franchising-318184>

YRITTÄJÄT 2015. Opiskelijasta yrittäjäksi. Ydintuloksi selvityksestä Opiskelijayrittäjyys suomalaisissa korkeakouluissa lukuvuonna 2014-2015. [viitattu 2019-10-17]. Saatavissa: https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/migrated_documents/sy_opiskelijayrittajyys_tiivistelma.pdf

YRITTÄJÄT 2016. Millainen on yksinyrittäjä? [viitattu 2019-10-24 9]. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/blogit/kurkistuksia/millainen-yksinyrittaja>

YRITTÄJÄT 2019. Yrittäjyys Suomessa. [viitattu 2019-09-11]. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>

YVI 2012. Omaehtoinen yrittäjyys (self-oriented entrepreneurship, spontaneous entrepreneurship). [viitattu 2019-09-10]. Saatavissa: <http://www.yvi.fi/sanakirja/260-omaehtoinen-yrittajyys-self-oriented-entrepreneurship-spontaneous-entrepreneurship>

YVI 2012. Ulkoinen yrittäjyys (entrepreneurship). [viitattu 2019-09-10]. Saatavissa: <http://www.yvi.fi/sanakirja/302-ulkoinen-yrittajyys-entrepreneurship>

YVI 2012. Yrittäjyyskasvatus (entrepreneurship education, enterprise education). [viitattu 2019-09-04]. Saatavissa: <http://www.yvi.fi/sanakirja/312-yrittajyyskasvatus-entrepreneurship-education-enterprise-education>

LIITE 1: VALMIS SUUNNITELMA

1. Tervetuloa Yrittäjyysavain -kurssille!

Yrittäjyysavaimen tavoitteena on innostaa Sinua yrittäjyyden pariin. Sinun ei tarvitse tässä vaiheessa olla kiinnostunut yrittäjyydestä, vaan riittää, kun sinulla herää edes jonkinlaisia tunteita aihetta kohtaan. Tarkoituksena on avata yrittäjän maailmaa, poistaa ennakkoluuloja, ja tuoda yrittäjyyttä esille yhtenä uravaihtoehtona.

Yrittäjyysavain -kurssilla on kolme osaa, joissa ensimmäisessä tutustutaan aiheeseen erilaisten yrittäjätarinoiden kautta. Toinen osio koostuu erilaisista tehtävistä, joiden avulla voit pohtia omia vahvuuksiasi ja yrittäjämäisiä valmiuksiasi. Kolmannessa osiossa esitellään Savonian omaa yrittäjyysopintojen tarjontaa.

Tutustu rauhassa ensimmäisen osan materiaaliin, sillä niistä saat varmasti eniten irti. Tehtäviä ei tarvitse tehdä järjestyksessä, mutta jotkin tehtävät saattavat kuitenkin liittyä toisiinsa.

Kurssin yhteyshenkilönä toimii _____ ja mikäli tehtävistä tai muusta kurssiin liittyvästä herää kysymyksiä, voi häneen olla yhteydessä. Alla on myös keskustelualue, johon voi jättää kysymyksiä niin, että muutkin opiskelijat voivat saada niistä apua myöhemmin.

Yrittäjyysavain -kurssi on tarkoitus suorittaa mahdollisimman alussa opintoja, jotta ehdit vielä mahdollisesti valita lisää yrittäjyysopintoja myöhemmin.

2. Minustako yrittäjä?

Kerro tämänhetkisestä suhtautumisestasi yrittäjyyteen. Millaisia ajatuksia se sinussa herättää? Oletko koskaan ajatellut, että haluaisit joskus olla yrittäjä, tai ettet missään nimessä halua? Miksi? Onko lähipiirissäsi yrittäjiä, vai onko koko ammatti sinulle aivan vieras?

3. Yrittäjätarinat

Tässä osiossa tutustutaan eri alojen yrittäjien tarinaan. Alla on linkkejä materiaaleihin, mutta toki voit etsiä lisää itseäsi kiinnostavia linkkejä. Mikäli löydät hyviä linkkejä aiheeseen liittyen, jaa ne keskustelualueelle. Näin saamme lisättyä materiaalia myös muiden opiskelijoiden käyttöön.

4. Tehtävät

1. Vahvuudet

On tärkeää tunnistaa itsessään niitä asioita, joissa on hyvä, ja toisaalta myös missä on vielä kehitettävää. Usein yritysideoakin löytyy sellaisesta asiasta, jonka kokee omakseen ja jonka osaa. Jokaisella on omat vahvuutensa, ja niitä voi kehittää läpi elämän.

Tee alla oleva testi ja mieti sen pohjalta, mitä vahvuuksia sinulla on. Miten voisit hyödyntää niitä yrittäjänä? Mieti myös, millaisia vahvuuksia yrittäjällä olisi hyvä olla.

<https://nuoriyrittajyys.fi/nuorelle/msm/mina/vahvuuteni-testi/>

2. Arvot

Pohdi seuraavaksi omia arvojasi. Tämän jälkeen piirrä näiden pohjalta itsellesi unelmakartta. Karttaan voi sisältyä muitakin haaveita, kuin työhön liittyviä, mutta keskity kuitenkin uraasi liittyviin asioihin.

Pohdi ainakin seuraavia kysymyksiä:

- Mikä sinua inspiroi ja saa innostumaan?
- Missä näet itsesi viiden vuoden kuluttua? Entä kymmenen?
- Miten haluat jakaa arkesi?
- Kuinka paljon vapaa-aikaa on sinulle riittävästi?
- Onko väliä, painottuuko työ aamuun vai iltaan?
- Onko työn mielekkyyttä tärkeämpää, kuin siitä saatava palkka? Mitä asioita arvostat työssä?
- Haluatko tehdä selvän rajan työn ja vapaa-ajan välille?

3. Yrittäjyyden edellytykset ja valmiudet

Riskinottokyky, kunnianhimo, itsenäisyys ja ahkeruus mielletään usein yrittäjältä vaadittaviin ominaisuuksiin.

Mitä muuta yrittäjänä toimiminen mielestäsi edellyttää?

Millaisia valmiuksia olisi hyvä olla?

Millaisia ihmisiä yrittäjät mielestäsi yleensä ovat?

Onko olemassa joitain sellaisia ominaisuuksia tai luonteenpiirteitä, jotka eivät välttämättä ole yrittäjälle niin hyödyllisiä? Voiko niistä olla jopa haittaa?

Pohdi omia valmiuksiasi yrittäjänä toimimiseen.

4. Verkostot

Verkostot ovat tärkeä osa mitä tahansa liiketoimintaa. Varsinkin aloittavan yrittäjän on huomattavasti helpompi päästä alkuun, jos hän jo valmiiksi tuntee paljon eri alojen ihmisiä. Yhteistyökumppaneiden ja asiakkaiden hankkiminen voi olla haastavaa, jos minkäänlaisia kontakteja ei ole. Onneksi kaikilla on kuitenkin jonkinlainen verkosto, ja sitä voi laajentaa koko ajan.

Pohdi omaa tämänhetkistä verkostoasi. Ketä siihen kuuluu? Tee verkostokartta, jonka keskipisteenä itse olet, ja piirrä ympärillesi verkostoosi kuuluvia ihmisiä. Kerro myös lyhyesti, mitä alaa he edustavat.

Kun verkostokarttasi on valmis, pohdi vielä, kuinka voisit laajentaa sitä.

Tässä hyvä haastattelu yrittämisestä ja verkostojen tärkeydestä. <https://y-studio.fi/yrityksen-perustaminen/minustako-yrittaja/yrittajien-parhaat-paatokset-verkostot-ytimessa/>

5. Yrittäjien merkitys Suomessa

Maailemassa on aina ollut yrittäjiä. Monia nykyajan palveluja ei olisi ilman yrittäjiä. Jonkunhan on joskus täytyntä ensimmäisen kerran keksiä autokin. Nyt se on jo aivan arkipäiväinen asia, joita ilman emme enää tulisi toimeen.

Mieti, miksi Suomessa mielestäsi tarvitaan yrittäjiä? Millainen Suomi olisi, jos yrittäjiä ei olisi ollenkaan? Muuttuisivatko jotkin asiat, esimerkiksi palvelut ja niiden saatavuus?

6. Yrittäjähaastattelu

Haastattele yrittäjää. Voit haastatella lähipiirissäsi olevaa yrittäjää, tai täysin ulkopuolista. Voit äänittää haastattelun, mutta palauta se kuitenkin tekstimuodossa. Yritä saada vastaus ainakin seuraaviin kysymyksiin.

- Kuinka päädyit yrittäjäksi?
- Oliko yrittäjyys toiveammattisi?
- Kuinka kauan olet toiminut yrittäjänä? Mitä muuta työtä olet tehnyt?
- Mieti, mitkä asiat sinua kiinnostavat tai mietityttävät yrittäjyydessä, ja yritä selvittää myös niitä haastateltavalta

7. Listaa ammatteja/töitä, joita ei mielestäsi pysty harjoittamaan yrittäjänä. Miksi ei? Perustele valintasi.

8. Yrittäjänä omalla alalla

Pohdi omaa alasi, ja mahdollisuuksia toimia siinä yrittäjänä.

- Selvitä, millaisia yrittäjiä alallasi on? Mitä he tekevät?
- Onko yleisempää työskennellä toisen alaisena, vai itsenäisenä yrittäjänä?
- Kumpi itsellesi olisi mieluisempaa?

9. Tutustuminen kolmeen yrittäjään

Valitse kolme tunnettua yrittäjää, jotka ovat mielestäsi kiinnostavia. Ne voivat olla oikeita henkilöitä, tai elokuvien, sarjojen yms hahmoja. Selvitä, kuinka he ovat päätyneet yrittäjiksi, ja miksi. Lisää valitsemasi yrittäjät alla olevaan sanapilveen, jotta muutkin opiskelijat voivat tutustua heihin. Perustelee, miksi valitsit juuri nämä ihmiset.

10. Yrittäjän arki

Monet pitävät yrittäjän arkea todella kiireisenä, ja että töitä tehdään aamusta yömyöhään. Toki yrittäminen vaatii työtä ja aikaa, mutta erilaisia tapoja tehdä työtä on yhtä monta kuin yrittäjiäkin. Suurin syy tälle harhaluulolle on media. Harvemmin ehkä puhutaan yrittäjyyden hyvistä puolista, ja useammin vain valitetaan kiirettä.

Millaista yrittäjän arki omasta mielestäsi on?

Kokoa ajatuksiasi yhteen. Voit joko kirjoittaa, tehdä leikkaa/liimaa -kollaasin lehtien kuvista ja lauseista, piirtää ajatuskartan tai vaikka sarjakuvan, koota soittolistan... Mikä tapa vain itsestäsi tuntuu luontevimmalta, ja kuvaa mielestäsi parhaiten normaalia yrittäjän arkea.

11. Oma yritysidea

Keksi oma yritysidea. Tässä tehtävässä saa ja pitää käyttää mielikuvitusta. Idean ei tarvitse välttämättä olla tällä hetkellä toteutuskelpoinen tai mahdollinen, eikä tässä tehtävässä ole väärää vastauksia.

Vastaa ainakin seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä yritys tekee? Millaisia palveluja tai tuotteita se tarjoaa?
- Kenelle se on suunnattu? Ketkä ovat asiakkaita?
- Miksi keksimällesi palvelulle/tuotteelle olisi tarvetta? Miten saisit ihmiset kiinnostumaan siitä?
- Halutessasi voit suunnitella yrityksellesi myös logon/ulkoasun